

Sygn. akt I NO 153/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski

SSN Adam Redzik (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania E. K.

od decyzji Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 sierpnia 2019 r., nr (...) w przedmiocie udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 27 maja 2020 r.

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

I.

Sędzia Sądu Rejonowego w K. E. K. (dalej: Skarżąca) 28 sierpnia 2019 r. wniosła do Sądu Najwyższego odwołanie od doręczonej 14 sierpnia 2019 r. decyzji Ministra Sprawiedliwości z 9 sierpnia 2019 r., DKO-(...), w której Minister Sprawiedliwości (dalej: MS) odmówił jej udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia.

W uzasadnieniu odwołania Skarżąca podniosła, że odmowa udzielenia jej urlopu dla poratowania zdrowia – w sytuacji, w jakiej się znajduje – jest ze wszech

miar krzywdząca i pozbawiona merytorycznego uzasadnienia. Zdaniem Skarżącej, powołanie się przez MS na dostępną wiedzę na temat zabiegu, któremu miała być poddana, bez analizy dokumentacji i okoliczności indywidualnego przypadku, jest wysoce nieprofesjonalne. Nieuzasadnione jest w szczególności powoływanie się przez MS na niepełną dokumentację medyczną w sytuacji, gdy przedłożone zostały wyniki 2 – wykazujących liczne ubytki – badań rezonansem, będące podstawą do przeprowadzenia zabiegów usunięcia łąkotki i czyszczenia kolan. Ponadto przedstawione zostały zaświadczenie lekarza o planowanych operacjach.

Skarżąca wskazała, że choroba uniemożliwia jej chodzenie, a tym samym sprawowanie służby. Z dokumentacji medycznej wynika, że mimo leczenia stan zdrowia nie uległ poprawie i niezbędne jest przeprowadzenie operacji. Jej termin wyznaczony był na początek września 2019 r., bez określenia dokładnej daty. Jednakże zwolnił się termin sierpniowy i operacja odbyła się 21 sierpnia 2019 r. Skarżąca zaznaczyła, że do 1 października 2019 r. wystawiono jej zwolnienie lekarskie – nie może chodzić; jeśli musi, porusza się o kulach oraz poddana została rehabilitacji dziennej. W odstępie 2 miesięcy zaplanowano operację drugiego kolana.

Skarżąca dodała, że od 38 lat nienagannie wykonuje obowiązki sędziego i nigdy nie korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia.

W odpowiedzi na odwołanie z 26 września 2019 r. MS wniósł o nieuwzględnienie odwołania.

Minister Sprawiedliwości podniósł, że treść przedstawionych przez Skarżącą zaświadczeń lekarskich z 25 i 30 lipca 2019 r. nie pozwalała na ustalenie, że zachodzą sprecyzowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego przesłanki uzasadniające udzielenie wnioskowanego urlopu. W zaświadczeniach tych bowiem – jak wyjaśniono w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji – brakuje danych jednoznacznie wskazujących, jakie leczenie i w jakim konkretnie okresie zostanie przeprowadzone, jak długo będzie ono trwało, oraz że wymaga ono powstrzymania się od pełnienia służby umożliwionego przez korzystanie z urlopu dla poratowania zdrowia.

W odniesieniu do zarzutu odwoływania się do powszechnie dostępnej wiedzy, MS wskazał, że posłużenie się takimi informacjami jest konieczne w

sytuacji, gdy przedstawiona przez sędziego dokumentacja medyczna nie zawiera skonkretyzowanych danych albo gdy przedstawione dane wymagają weryfikacji lub uszczegółowienia, a taka sytuacja zaszła w analizowanym przypadku.

II.

W zaskarżonej decyzji z 9 sierpnia 2019 r., DKO-(...), MS odmówił Skarżącej udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia.

W uzasadnieniu decyzji wskazano m.in., że Skarżąca, urodzona w 1957 r., w 1984 r. została mianowana asesorem sądowym, a w 1986 r. została powołana na stanowisko sędziego sądu rejonowego. W związku ze złożonym przez Skarżącą oświadczeniem oraz wobec odpowiedniego stanu zdrowia, w 2018 r. MS wyraził zgodę na zajmowanie przez nią stanowiska sędziego nie dłużej niż do ukończenia 70. roku życia. 1 sierpnia 2019 r. Skarżąca wniosła o udzielenie jej płatnego urlopu dla poratowania zdrowia na 6 miesięcy, podnosząc, że na początek września 2019 r. ma zaplanowane zabiegi operacyjne obu kolan, po których będzie przebywała w szpitalu oraz na „zamkniętej rehabilitacji”. Do wniosku Skarżąca załączyła:

1. opisy badania rezonansem magnetycznym obu stawów kolanowych z 9 lipca 2019 r.;
2. zaświadczenie lekarskie z 30 lipca 2019 r. wystawione przez specjalistę chorób wewnętrznych;
3. zaświadczenie lekarskie z 25 lipca 2019 r. wystawione przez specjalistę ortopedii i chirurgii urazowej.

Ustalono, że Skarżąca korzystała ze zwolnienia lekarskiego od 1 do 31 stycznia 2019 r. oraz od 19 do 26 lipca 2019 r.

Następnie MS podniósł, że z przedstawionej dokumentacji medycznej wynika, że Wnioskodawczyni jest leczona z powodu przewlekłych wewnętrznych uszkodzeń stawów kolanowych, a schorzenia te wymagają leczenia operacyjnego (artroskopii obu kolan) i zastosowania farmakoterapii. W ocenie MS na podstawie tych informacji nie można było ustalić daty planowanych zabiegów, a twierdzenia Wnioskodawczyni w tym zakresie nie zostały w żaden sposób potwierdzone. Dodatkowo, z materiału zgromadzonego w sprawie nie wynikało również, jak długo ma trwać leczenie i rehabilitacja, a w zaświadczeniach nie ma odniesienia do

konieczności czy potrzeby korzystania z płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w związku z planowanym leczeniem.

Natomiast – jak wskazał MS – z powszechnie dostępnych publikacji wynika, że zabieg artroskopii przeprowadza się w trybie chirurgii jednego dnia bez konieczności hospitalizacji; okres rehabilitacji trwa około półtora miesiąca, a w pewnych okolicznościach może się przedłużyć do 12 tygodni.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawa prawna do udzielenia sędziemu sądu powszechnego płatnego urlopu dla poratowania zdrowia zawarta jest w art. 93 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: p.u.s.p.). Przepis ten stanowi, że sędziemu można udzielić płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, jeżeli leczenie to wymaga powstrzymania się od pełnienia służby (§ 1), przy czym urlop ten nie może przekraczać 6 miesięcy (§ 2). Urlopu udziela MS (§ 3), a w przypadku odmowy, sędziemu przysługuje – w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji – odwołanie do Sądu Najwyższego (§ 4).

W toku kontroli przewidzianej w art. 93 § 4 p.u.s.p. Sąd Najwyższy stosuje odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2019 r., I NO 34/18). W związku z tym granice rozpoznania sprawy określa art. 398¹³ § 1 k.p.c. wskazujący, że rozpoznanie następuje w granicach zaskarżenia i granicach podstaw, przy uwzględnieniu treści art. 398³ k.p.c. Przewiduje on, że skargę kasacyjną można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego (przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie) lub naruszenia przepisów postępowania (jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy).

Sąd Najwyższy w wyroku z 15 marca 2018 r., III KRS 1/18 uznał, że decyzja MS w przedmiocie udzielenia sędziemu urlopu dla poratowania zdrowia nie jest decyzją uznaniową, że regulacja nie oznacza dowolności formułowania końcowego rozstrzygnięcia – skoro decyzja ta podlega ocenie sądu. Sąd Najwyższy dokonał też wykładni systemowej związanej ze stosowaniem art. 93 p.u.s.p. i przyjął, że

procedowanie organu decydującego o udzieleniu urlopu dla poratowania zdrowia powinno być maksymalnie zbieżne z podobnymi rozwiązaniami stosowanymi w przypadku udzielania takich urlopów nauczycielom, policjantom, funkcjonariuszom Straży Granicznej czy pracownikom Najwyższej Izby Kontroli. Chodzi o to, aby organ decydujący miał obiektywną podstawę do udzielenia lub odmowy udzielenia takiego urlopu. Przedstawienie przez wnioskującego orzeczenia lekarskiego spowoduje, że decyzja MS zostanie podjęta z wykorzystaniem wiedzy medycznej.

W wyroku z 13 grudnia 2018 r., I NO 35/18 Sąd Najwyższy rozwinął zrekonstruowane w wyroku z 15 marca 2018 r., III KRS 1/18 zasady dotyczące odwołań składanych do Sądu Najwyższego w trybie art. 93 § 4 p.u.s.p. Potwierdził w nim, że Sąd Najwyższy nie działa tu instancyjnie, nie może zatem prowadzić postępowania dowodowego, ponawiać go, ani rozszerzać. Jest związany ustalonym w sprawie stanem faktycznym, a sprawę rozpoznaje w granicach odwołania.

Sąd Najwyższy dokonując wykładni art. 93 p.u.s.p. – w kontekście jego celowości – uznaje, że brak określenia przez ustawodawcę konkretnych przesłanek do udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia pozostawia organowi decydującemu znacznie większą sferę uznaniowości niż ma to miejsce w przypadku obszernej regulacji urlopu dla poratowania zdrowia z art. 73 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. 1982, nr 3, poz. 19, ze zm.), gdzie spełnienie przez wnioskodawcę ustawowych przesłanek nabycia prawa do urlopu sprawia, że jego udzielenie jest w zasadzie obowiązkiem pracodawcy (uchwała Sądu Najwyższego z 14 lutego 2012 r., III PZP 1/2013).

W świetle art. 93 § 1 p.u.s.p. należy uznać, że to przede wszystkim na wnioskującym ciąży obowiązek wykazania, że leczenie wymaga powstrzymania się od pracy i uprawdopodobnienia, że efekty leczenia zależne są od zaprzestania czasowo jej wykonywania, bo tak należy rozumieć wskazanie w art. 93 § 1 *in fine* wymogu powstrzymania się od pełnienia służby.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazywano, że dysponent prawa do urlopu dla poratowania zdrowia, czyli w przedmiotowej sprawie MS, powziawszy wątpliwość, co do przedstawionego przez wnioskującego o urlop materiału dowodowego, mógłby skorzystać z instrumentów, które pozwalają obiektywnie

ocenić stan zdrowia wnioskującego – takowe instrumenty przewiduje np. art. 94 § 1b p.u.s.p. (wyrok Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2018 r., I NO 35/18).

W świetle regulacji z art. 93 p.u.s.p. udzielenia urlopu nie można wiązać z przewidywanym efektem leczenia, a tym bardziej uzależniać go od wyrażenia w zaleceniach oczekiwania radykalnego poprawienia stanu zdrowia czy też wyleczenia wnioskującego.

Sąd Najwyższy zaznacza, że oddalenie odwołania w niniejszej sprawie nie oznacza, że Skarżąca nie wykazała, że urlop dla poratowania zdrowia – w momencie, w którym o niego wnioskowała – powinien zostać Jej udzielony. Skarżąca podała terminy leczenia, które w czasie orzekania już upłynęły. W związku z powyższym uchylenie decyzji MS wydłużyłoby tylko procedowanie. Wskazać należy, że Skarżąca – jeżeli występują u Niej w dalszym stopniu dolegliwości zdrowotne – ma możliwość wystąpienia z kolejnym wnioskiem o urlop dla poratowania zdrowia, w którym powinny zostać przedstawione odpowiednie okoliczności, w tym dotyczące planowanego leczenia. Z kolei MS winien kierować się nie tylko błędnie pojmowaną swobodą w decydowaniu o udzieleniu urlopu dla poratowania zdrowia, ale mieć na uwadze interes sędziego, który wnioskuje o ten urlop w sytuacji wskazanej w ustawie i związanej z leczeniem w warunkach powstrzymania się od pełnienia służby sędziowskiej.

W związku z powyższym, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.